

Kirkeministeriet

Den 11-11-2010/ LL
Sagsnr. 10/5369
Løbenr. 110780/10

Høringssvar til rapport om folkekirken og registreret partnerskab.

Nedenfor følger mit høringssvar på rapporten om ”Folkekirken og registreret partnerskab”, udsendt af Kirkeministeriet til høring den 17. september 2010 (dokument nr. 87502/10). Jeg skal nævne, at høringssvaret har været forelagt og drøftet i stiftsrådet i Haderslev Stift den 30. november 2010. Stiftsrådet ønskede ikke der ud over at afgive selvstændigt høringssvar.

1. Jeg skal opfordre til, at der snarest iværksættes et arbejde om folkekirkens beslutningsmulighed og -myndighed med henblik på, at folkekirken får organer, der kan træffe afgørelser om folkekirkens forhold.
2. Jeg kan tilslutte mig, at der udarbejdes et ritual for velsignelse af borgerligt indgået partnerskab. Jeg finder det ikke afgørende (men vil heller ikke modsætte mig), at et sådant ritual autoriseres.
3. Jeg har ikke indvendinger imod, at trossamfundene, herunder folkekirken, får tillagt myndighed til at indgå/registrere partnerskab. Jeg er i den sammenhæng også indforstået med, at folkekirken bevarer vielsesmyndigheden.
4. Jeg lægger afgørende vægt på, at bestemmelsen om præsters samvittighedsfrihed i henseende til at foretage velsignelse/indgåelse af partnerskaber fastholdes. Jeg kan tiltræde, at der optages en præambel om denne frihed foran et ritual, som foreslået af et flertal af udvalget.
5. Jeg anbefaler, at der afsættes ressourcer, både menneskelige og økonomiske, med henblik på at fastholde samtaler med søsterkirker, som har en anden holdning i denne sag.

Ad 1: Forløbet i denne sag viser, at folkekirken ikke længere kan undvære én eller anden form for forfatning (det er ikke denne sag alene, som begrunder denne min holdning, men hele den seneste omfattende regulering af folkekirken, der muligvis har tilsigtet at øge, men slet ikke reelt har øget folkekirkens evne til at træffe beslutninger og foretage prioriteringer.)

Den underforståede forudsætning for folketingets lovgivningsmyndighed i forhold til folkekirken er, at folketingsmedlemmerne ”er” folkekirke og opfatter sig som repræsentative også i forhold til folkekirken, selvfølgelig primært i kraft af folketingsmedlemmernes eget folkekirkemedlemskab. Når folketinget/partierne efterspørger folkekirkens *egen* indstilling til denne sag, har de indført en distance imellem sig selv og folkekirken, der nødvendiggør, at folkekirken har regler for, hvorledes den kan være legitim med/modspiller til kirkens lovgivere, f.eks. ved at den får et organ, der

har fået tillagt kompetence til at svare folketinget.¹

Aktuelt: det nedsatte udvalg bag rapporten om ”Folkekirken og det registrerede partnerskab” består af højt kvalificerede personer, men *er* ikke folkekirken (alene derved, at dets sammensætning er besluttet af ministeren). En anden sammensætning kunne have ført til et andet resultat. Udvalget fremlægger forskellige holdninger, men vægtningen af dem baserer sig på den sammensætning, ministeren har givet udvalget. Jeg er tilbøjelig til at mene, at udvalgets indstillinger er rimeligt dækkende for menighedernes og præsternes opfattelse af, hvorledes folkekirken forhold til det registrerede partnerskab skal ordnes (og jeg kan selv i hovedsagen følge udvalget). Men der er blevet og vil blive stillet spørgsmålstejn derved. Det kan hævdes og er blevet hævdet, at udvalgets sammensætning primært er udtryk for, hvilket resultat man på forhånd ønskede af udvalgsarbejdet – og en sådan påstand er til skade for sammenhængen i og troværdigheden af folkekirken.

Jeg skal selvsagt vedgå, at biskopperne anbefalede udvalgets nedsættelse, men jeg anser det for en udpræget forlegenhedsløsning.

Ad 2: Folkekirken har reelt haft et vejledende ritual for velsignelse af partnerskaber siden 2005, udarbejdet af 7 af folkekirkenes biskopper. Denne vejledning har selvsagt kunnet bruges i hele folkekirken. Jeg stillede mig i sin tid ikke bag den, primært af hensyn til folkekirkenes mellemkirkelige forbindelser, men også fordi jeg fandt det vigtigt, at præsterne bevarede en selvstændighed i denne sag, og altså forestod en gudstjenestelig markering/velsignelse på en måde, de kunne have sig selv med i. Endelig anså jeg ikke en sådan vejledning for særligt nødvendig, antallet af gudstjenestelige markeringer taget i betragtning².

Med to begrundelser mener jeg nu, at det vil være rimeligt med et ritual:

- a) det vil overfor den fortsatte problematisering vise, at den gudstjenestelige markering/velsignelse, som biskopperne åbnede for i 1997, er legitim (hvorimod et ritual jo *ikke* legitimerer hverken ægteskaber eller registrerede partnerskaber – det er folkelige/juridiske ordninger, der hører under lovens område og som ikke har behov for kirkelig legitimering).
- b) Folketinget har givet registrerede par/homoseksuelle ret til at adoptere. Dermed har partnerskabet fået en karakter af familie, som folkekirken i mine øjne er nødt til at forholde sig til. Man kan være enig eller uenig i denne adoptionsret, men Folketinget har dermed afgørende ændret ved partnerskabets karakter.

Jeg finder det ikke betydningsfuldt, at et ritual autoriseres, fordi jeg overordnet finder det nuværende autorisations-institut i forhold til ritualer utidssvarende. (Hvis der udarbejdes ritual for partnerskabsindgåelse i folkekirken, bør der dog være faste bestemmelser om ordlyden for så vidt angår den juridiske del af ritualen).

Ad 3: Jeg deler udvalgets opfattelse af, at der er forskel på ægteskab og partnerskab (selvom der

¹ Når selv Dansk Folkepartis medlemmer af kirkeudvalget foreslår en høring af menighedsrådene i denne sag, er det et udtryk for, at de ikke længere opfatter folketinget som repræsentativt i forhold til folkekirken. (Og det er en kendt sag, at de i endnu ringere grad tillægger biskopperne en sådan repræsentativ autoritet.)

² Jeg gav dengang menighederne i Haderslev Stift en omfattende teologisk redegørelse for min bedømmelse af spørgsmålet. Den står jeg fortsat i hovedsagen ved. Jeg har dog valgt ikke at medtage den teologiske argumentation i dette høringssvar.

måske ikke er det i den folkelige eller juridiske forståelse). Kønspolariteten har væsentlig betydning teologisk, historisk, kulturelt. Alligevel er der teologisk forstået også noget der ligner hinanden i de to institutioner: de er begge at forstå som ”syndefalds-ordninger”, samfundsindretninger, der sikrer at mennesker i deres ufuldkommenhed kan forvalte deres kærlighedsliv på en ansvarlig måde.

Når kirken udøver ægteskabsstiftende myndighed, udfører den en juridisk opgave for staten. Det samme vil være tilfældet, hvis kirken får tillagt myndighed til at forestå partnerskabsindgåelse. Præsten udøver en ren embedsmandsfunktion. Hvad der *i øvrigt* foregår i kirken ved en sådan lejlighed, har sin egen betydning og sammenhæng og tjener ikke til legitimering af ægteskab eller partnerskab.

Hvis kirken indfører et ritual for velsignelse og i den forstand løfter sin håndtering af spørgsmålet op på et mere formelt niveau end hidtil, vil en eventuel partnerskabsindgåelse ved samme lejlighed ikke kirkeligt rumme et ”mere”. Jeg mener derfor ikke, der kan anføres særskilte teologiske indvendinger imod, at godkendte trossamfund får tillagt myndighed til partnerskabsindgåelse.

I den forstand er jeg enig med Jens Ole Christensen, når denne påpeger, at der ingen indholdsmæssig eller teologisk forskel er på, om der kan ske kirkelig velsignelse af partnerskab, eller om den juridiske del af partnerskabsindgåelsen også kan ske i kirken.

Man kan have sympati for Kresten Drejergaards forslag om at henlægge den juridiske ”akt” for så vel ægteskabs- som partnerskabsindgåelse til de borgerlige myndigheder. Det ville være et rent snit, som ville lade kirkens opgave i forhold til ægteskabs- og partnerskabsindgåelse fremstå klarere. På den anden side er folkekirkeordningen jo ikke i øvrigt præget af de rene snit, så hvorfor på lige dette område, hvis det for nogle mennesker betyder noget, at ægteskabsindgåelsen finder sted foran altret?

Jeg vil derfor være indforstået med, at folkekirken fortsat bevarer vielsesmyndigheden (og eventuelt får den udvidet), simpelthen fordi dette arrangement har traditionen for sig³.

Ad 4: Der er bred enighed om at præsters samvittighedsfrihed i forhold til en kirkelig markering/velsignelse/partnerskabsindgåelse skal fastholdes. Med hensyn til kirkefunktionærers medvirken finder jeg, at deres samvittighed grundlæggende har *samme* betydning som præsters, men mener at man roligt kan overlade til menighedsrådene at indgå lokale aftaler herom i forbindelse med ansættelse.

I spørgsmålet om præamblen: Da nogle anser optagelsen af en præambel for afgørende, vil jeg være indforstået med det.

(Jeg forstår på den ene side ikke, at præamblen skulle have så stor betydning, hvis friheden er fastlagt lovgivningsmæssigt. Det er at tillægge ritualerne og ritualbogen en mærkelig ”renhed”. Men det er ligeså ”ritualbogsfundamentalistisk” at ville undgå det med henvisning til, at en sådan præambel er jura, som ikke hører hjemme i ritualbogen. Ritualbogen består da af alle mulige ting: ritualtekster med diverse varianter og valgmuligheder, koreografiske anvisninger, juridiske og ordningsmæssige bestemmelser. Hvorfor så ikke også den nævnte præambel?)

³ Det er anført, at en opsplnitning af vielsen i en juridisk og en kirkelig del vil skade forholdet mellem folkekirke og folk. Jeg tror ikke, det ville gøre nogen stor forskel – der er andre langt mere afgørende faktorer, der bestemmer dette forhold. Så det er ikke ”hjertebloed” for mig, at folkekirken bevarer vielsesmyndigheden.

Ad 5: Jeg forudser, at folkekirkens forbindelse til kirkerne i det globale syd vil blive besværliggjort. Jeg tror, at en levende forbindelse med disse kan være af stor betydning for folkekirkens fremtid, og derfor er det en dybt beklagelig konsekvens. Jeg vil derfor meget anbefale, at der bruges ressourcer, både menneskelige og økonomiske, på at afbøde disse skadevirkninger og fastholde samtaler med søsterkirkerne⁴.

Jeg beklager den strid, som denne sag fortsat vil medføre internt i folkekirken. Den tager og vil tage ressourcer fra beskæftigelsen med de meget mere afgørende udfordringer, som folkekirken står overfor. På sæt og vis har den hidtidige pragmatiske og uformelle håndtering af spørgsmålet haft store fordele.

Men jeg kan ikke anse håndteringen af de registrerede partnerskaber, herunder en ændring af denne, for at have frelsesmæssig betydning. Bestræbelsen må derfor være at *handle ret*, også i den forstand, at sagen ikke tilkendes en betydning, som den efter min bedste opfattelse ikke har. Jeg må dog selvsagt respektere andre folkekirkemedlemmers frihed til selv at definere, hvad der for dem har afgørende bekendelsesmæssig betydning.

Men mit høringssvar er udtryk for, hvordan jeg for nærværende mener, folkekirken gør mest ”ret og skel” i relation til registrerede partnerskaber.

Med venlig hilsen
Niels Henrik Arendt

⁴ Det er fremført, at folkekirken i dette spørgsmål må se stort på kritikken fra disse kirker, fordi de udtrykker bigotte, homofobe og fundamentalistiske holdninger. Min erfaring siger noget andet: de repræsenterer en lige så kontekstuel kristendomsfortolkning som den, der præger de nordeuropæiske kirker, dvs. en fortolkning med udgangspunkt i den egne kulturelle situation. Og derfor er en dialog fortsat dybt meningsfuld.